

Januari 2023

1) Van de redactie:

Grote veranderingen zijn op til, dus let goed op lieve lezer! Zo is het mailadres voor uw gewaardeerde bijdragen gewijzigd. De redactie bestaat vanaf 1 januari uit Theo de Grijs en hij zou graag enige assistentie willen hebben, dus kom op meldt u aan, het is netjes verdeeld, met z'n 2en elk 6 x per jaar, met z'n 3en dus maar 4 x!

Verder wordt de aankomende en niet langer de aflopende maand gebruikt, dus het wordt meer een op de toekomst gerichte Nieuwsbrief met tevens het moois van de afgelopen maand. Vandaar dat hierboven nu januari 2023 staat. Als laatste wenst de redactie u een prachtig nieuw jaar toe met veel ontdekkingen in de natuur.

2) Agenda

Plantenwerkgroep. Voor de liefhebbers, misschien een tip om lid te worden? Neem dan contact op met Dick Vuijk: mail@dickvuijk.nl

- Floron winterbloemenjacht: **Vrijdag 30 december** - 11:00; verzamelen einde Duitslandlaan bij Zwedenlaan bij beekje
- Winterknoppen excursie: (o.l.v. Willem Braam) Dit wordt **zaterdag 14 januari**. Start is om 10:00 uur. Locatie route Acht van Chaam verzamelen Ekehaar. Nadere details volgen.
- Determinatie practicum moeilijke soorten - m.n. grassen: **donderdag 2 februari 19:30**, locatie: Duurzaamheidscentrum Assen (DCA)

Minicursus Mossen (Locatie, kosten en parkeren zie hieronder)

Datum en tijdstip: Lezing: **Donderdagavond 19 januari 2023** om 19:30 uur en **excursie: zaterdagochtend 21 januari om 10:00 uur**

Aanmelden: activiteiten@ivnassen.nl

Op **donderdagavond 19 januari om 19:30 uur** geeft mossenexpert Hans Colpa een lezing in het Duurzaamheidscentrum in Assen. Aan de hand van foto's vertelt hij onder meer over de verschillende soorten, groeiplaatsen, uiterlijk, leefwijze en overlevingsstrategie.

Er komen daarbij verrassende details aan bod.

Op **zaterdagochtend 21 januari om 10:00 uur** is de excursie in het Asserbos. Deelnemers gaan met Hans Colpa op zoek naar mossen en leren waar mossen te vinden zijn en hoe je ze herkent. Voor loopjes wordt gezorgd en er zijn ook speciale kijkers aanwezig waardoor je niet hoeft te bukken. Voor de excursie geldt een maximum van 15 personen. Deelname is gratis; bezoekers van de lezing krijgen voorrang.

Foto Frank Huisman

Minicursus Tuinvogels herkennen

Datum en tijdstip: Lezing: **donderdag 12 januari om 19.30 uur** en

excursie: zaterdag 14 januari om 9.30 uur Aanmelden verplicht

via: kai.waterreus@knnv.nl

Wil je weten welke vogels je in de winter in je tuin ziet of op je balkon? Op **donderdagavond 12 januari** vertelt Peter Klomp van natuurorganisatie IVN-KNNV Assen hier alles over. Van de meest voorkomende tuinvogels laat hij foto's zien en geluiden horen. Verder vertelt hij op welke plek in de tuin de vogel voorkomt en hoe je je tuin of balkon vogelvriendelijk kunt inrichten. Om wat je geleerd hebt in de praktijk te oefenen, is er **zaterdagochtend 14 januari** een excursie in het Asserbos. Met deze minicursus ben je ook goed voorbereid op de **Nationale Tuinvogeltelling van 27 tot en met 29 januari**. (zie hieronder)

Foto: Kai Waterreus

Tuinvogeltelling 2023 op 27, 28 en 29 januari. Doe mee!

Tel een half uur lang de vogels in uw tuin. Voor meer informatie zie de site van Vogelbescherming!

<https://www.vogelbescherming.nl/tuinvogeltelling/nieuwsbrief/>

Snertwandeling op het Holtingerveld

Ook in 2023 hebben we weer een snertwandeling voor leden van het IVN en KNNV georganiseerd. De wandeling zal gehouden worden op **zaterdag 28 januari 2023** op het Holtingerveld (bij Havelte).

Foto: Gertiena Michaëlis

Het meest in het oog springende deel van dit Natura2000 gebied is de Havelterberg, gevormd in de voorlaatste ijstijd. Maar ook de diverse elementen uit de tweede wereldoorlog en de bijzondere samenstelling van de keileembodem maken het een interessant gebied. Die bodem bevat namelijk veel mineralen die ervoor zorgen dat er op de Havelterberg een unieke plantengroei is ontstaan. Er groeien hier dan ook meer zeldzame planten bij elkaar dan waar dan ook in Drenthe.

We starten met wandelen **om 10 uur** vanaf het Nivon natuurvriendenhuis het "Hunehuis", Hunebeddenweg 1, 7973 JA Darp (bij Havelte).

Mensen die samen willen rijden kunnen verzamelen op de parkeerplaats van ACV (Kortbossen 1, 9404 AM Assen). We vertrekken daar dan om 9 uur. Wie wil kan ook rechtstreeks naar het "Hunehuis" rijden.

De wandeling zal ongeveer 1,5 uur tot twee uur duren in een rustig tempo, zodat we echt kunnen genieten van de mooie natuur op het Holtingerveld. Rond 12 uur zullen we weer terug zijn bij het Hunehuis om daar een kop koffie of thee te drinken en te genieten van een heerlijke kom snert (of vegetarische soep). Denk om goede stevige waterdichte schoenen i.v.m. mogelijk modder en plassen op de paden!

Inschrijven vóór 20 januari 2023 via gertiena@icloud.com.

Bij de inschrijving graag vermelden als u vegetarische soep wenst.

Bijdrage aan de kosten is € 5 per deelnemer.

Graag voorafgaand aan de wandeling contant of met pin betalen bij Frank Huisman.

Lezing 'Bijen en biodiversiteit'

Datum en tijdstip: **Dinsdagavond 14 februari 2023 om 19:30 uur**

Aanmelden: activiteiten@ivnassen.nl

We kunnen niet zonder bijen. Op uitnodiging van natuurorganisatie IVN-KNNV Assen houdt

Gertjan Praas een presentatie over bijen en biodiversiteit.

In een van de lezingen van IVN-KNNV Assen van vorig jaar ging het vooral over de wilde bijen. In deze lezing vertelt Gertjan Praas, vanuit zijn perspectief als hovenier en hobbyimker, over het belang van bijen. In zijn presentatie neemt hij ons verder mee in het beheer van het landschap en de groenvoorziening in de stad. Hij gaat ook in op de veranderingen daarin door de jaren heen.

Foto: Frank Huisman

Voor alle drie de minicursussen geldt:

Locatie: Bosrandzaal Duurzaamheidscentrum, Bosrand 2, 9401 SL Assen

Kosten: Gratis voor leden IVN-KNNV Assen en € 5,- voor niet-leden (contant of pin)

Parkeren: Gratis, op parkeerplaats Stadsbroek bij de wielerved. Wilt u graag komen maar bent u slecht ter been? Vermeld u dit dan bij uw aanmelding. We zorgen er dan voor dat u de lezing toch kunt bezoeken.

Kamperen met Natuurliefhebbers

Ook al weer zin in de vakantie? Gezellig de natuur in, drie dagen tot twee weken naar de mooiste gebieden met andere KNNV'ers.

Ook komend jaar heeft de KNNV 15 kampeervakanties in lente, zomer en herfst georganiseerd. In

prachtige natuurgebieden waar je eindeloos veel kan zien, horen en bewonderen. Vanaf een eenvoudige camping zijn er dagelijks een of meer excursies waaraan je mag deelnemen. Een paar uur of een hele dag, een korte wandeling of een berg op. Fietsen of varen. Maar ook zwemmen of een oud stadje bezoeken. De keuze hangt af van je eigen belangstelling. De deelnemers maken samen het kamp.

Tijdens de zomermaanden en met Pinksteren en Hemelvaart doen vaak gezinnen met kinderen mee. Het is voor de (klein)kinderen een leuke

manier om met de natuur in aanraking te komen.

Er zijn altijd wel mensen bij die veel planten, vogels, vlinders of andere dieren kennen en die dingen aanwijzen en erover vertellen. Je kan je erin verdiepen of gewoon ervan genieten. 's Avonds wisselen de deelnemers hun ervaringen uit en worden de plannen gemaakt voor de volgende dag.

De deelnemers zorgen zelf voor hun vervoer, hun onderkomen en hun eten. De voorbereiding wordt gedaan door vrijwilligers van de KNNV en door sommige kampdeelnemers. Meer informatie kun je vinden op <https://kampeervakanties.knnv.nl/agenda> Kijk er eens naar: ook met een caravan ben je van harte welkom!

3) Verslagen van afgelopen activiteiten. (de redactie houdt zich het recht voor uw bijdragen in te korten in het belang van de leesbaarheid)

De groene schelpzwam door Ton van de Vis.

Bij de paddenstoelenexcursie op 12 november vonden we prachtige goudgele zwammetjes op een losliggende stammetje bij Kampsheide. De meningen waren niet eensluidend, maar **Luit Staghouwer** dacht dat het groene schelpzwam (*Sarcomyxa serotina*) kon zijn en we besloten de ontwikkelingen bij te houden. De visie van Luit bleek juist en de zwammetjes bleken ook erg goed bestand tegen de koude. Ik maakte een fotoserie van de ontwikkeling:

12 november   25 november   30 november (Luit Staghouwer) 18 december
Hoewel Wikipedia vermeldt dat de hoedmaat 40-120 mm is, heb ik tot nu toe niet groter gemeten dan 37 mm.

Wandelen langs de Drentsche Aa en bezoek aan de beverdam tekst en foto's Frank Pardoel.

Met de thermometer net boven nul hebben we zaterdagmorgen 3 december met een groep van 14 personen gewandeld langs de Drentsche Aa bij Oudemolen. Deze wandeling was de laatste wandeling van 'gidsen voor gidsen' door de 2021 IVN NGO groep dit jaar.

Opgewarmd met warme chocolademelk en speculaas werd door Frank Pardoel verteld over de geschiedenis van Oudemolen en hoe dit dorpje aan z'n naam gekomen is. Op het bruggetje over de Drentsche Aa, dat hier Oudemolensche Diep heet, werd gekeken naar mogelijke ottersporen en verteld over bijzondere planten die hier voorkomen zoals de roggelelie en zwartblauwe rapunzel. Tijdens de wandeling werd stilgestaan bij de erosie door het stromende water en ook gekeken naar een pingoruïne.

Al snel werden de eerste afgekloven boomstammetjes door de bever zichtbaar. En dit aantal nam toe hoe dicht we bij de beverdam kwamen. Nog voordat de beverdam zichtbaar was, konden we het klaterende vallende water al horen. De dam zelf is werkelijk spectaculair, wel zo'n meter hoog en strekt zich over een grote breedte uit. Er achter heeft zich een waar meer gevormd, zodat de bevers verzekerd zijn van een veilige toegang tot hun burcht. Over een oude houtwal, met onderweg duidelijke sporen waar de bevers hun boomstammetjes langs verplaatsen, werd de tocht vervolgd rond het 'beverstuwmeer'.

Voor de passage naar de overkant van het Gastersche Diep had gelukkig bijna iedereen waterdichte schoenen aan. Na 2 uur gewandeld te hebben kwamen we weer terug op de parkeerplaats Molensteeg. De laatste spekulaas werd opgegeten en met een bekertje warme chocola ging iedereen voldaan op weg naar huis.

Texel in de herfst door Martin en Tini Morsman.

Afgelopen november waren we een weekje op Texel. Voor vogelaars altijd een leuke bestemming.

Veel van de gebruikelijke soorten waren er weer in grote getale te vinden. Als watersnippen en goudplevieren in groepen van honderden. Ook de kluten waren er in groepen van 50 tot 100. Verder pijlstaarten, eidereenden, zaagbekken en langs de Slufter een variëteit aan waadvogels. Hier was de meest opvallende vogel een gans (zie foto), die ik heb ingevoerd in waarnemingen.nl met de aanduiding onzeker. Daarop kreeg ik een melding dat het een keizergans betrof. Dat blijkt een soort te zijn die zeer sporadisch in Nederland voorkomt, waarbij het om exoten/ escapes gaat.

De oorsprong ligt aan beide zijden van de Beringzee. Vervolgens kwam er weer een bericht dat het om een hybride sneeuwvangans x keizergans zou gaan.

Bijzonder was ook een close encounter met twee hevig knokkende fazanten en een fotogenieke sneeuwvangans.

Ook is Texel een interessant gebied voor paddenstoel liefhebbers. Op de collagefoto (zie aan het einde van de Nieuwsbrief) staan een aantal soorten, zoals de bruine aardster, koraalzwammetje, gewoon vuurzwammetje, zwartwordende wasplaat en valse hanenkam. De laatste groene paddenstoel kan ik zelf niet thuisbrengen, maar waarneming.nl noemt het met grote zekerheid een papegaaizwammetje. Als iemand het weet, horen we het graag.

Verslag lezing 'De levende tuin' op 13 december 2022

Op dinsdag 13 december gaf tuinspecialist Hendrik Jans in het Duurzaamheidscentrum in Assen een zeer interessante lezing over hoe een tuin levendig te krijgen is. Levendig in de zin van veel en verschillende soorten groen met ruimte en aandacht voor mens, insecten, vogels en dieren.

Hij vertelde de 26 aanwezigen wat de voorwaarden zijn voor een levendige tuin. De mate van levendigheid wordt beïnvloed door de hoeveelheid onderhoud. De natuur gaat immers gewoon haar gang als je niets of weinig doet, zoals goed te zien is in de Hortus in Haren. Het begint bij een voedingsrijke bodem waarin voldoende koolstof en schimmels zitten. Door het planten van verschillende, bij voorkeur inheemse en onbespoten soorten, worden er veel insecten

aangetrokken. Sommige insecten zijn zelfs afhankelijk van één soort. Het winterklaar maken van de tuin betekent niet alleen gericht

snoeien en opruimen maar ook de tuin klaarmaken voor egels en vogels. Putters eten in de koude maanden bijvoorbeeld graag de zaden van de zonnebloem en de kaardebol. Met minder tegels, een grote variëteit aan planten en water in je tuin, wordt de tuin een stuk levendiger voor mens en natuur. Hou je van tuinieren of wil jezelf aan de slag? Bezoek dan eens deze links:

<https://www.ivn.nl/afdeling/assen/werkgroep-dca-tuin>

<https://steenbreek.nl/> <https://humisme.nl/>

<https://natuuracademieonline.ivn.nl/resources/natuur-enmens-aan-de-slag-met-een-levende-tuin>

<https://www.ivn.nl/natuur-in-de.../plant-mee/online-cursus>

4) Waarnemingen en vragen.

Putter, foto Frank Huisman

Peelo in het groen November door Johan Scheeres.

Het was nat en koud in november 2022, gelukkig maar!

Het is nog steeds te droog niet zo zeer te merken in Peelo maar wel in de natuurgebieden. Deze maand is er steeds minder te zien in en rond Peelo alles gaat in winter rust en planten bloeien bijna niet meer, daarom wat foto's van planten die groeien in de bestrating van Peelo. Diverse soorten verhardingen zorgt voor een mooie diversiteit aan planten maar ook insecten maken graag gebruik van gaten tussen de bestrating. Denk bij insecten niet meteen aan die soms lastige mieren maar ook aan bijen die in de grond nestelen.

Slakken maken ook graag gebruik van stenen om alg en jonge plantjes tussen de bestrating weg te eten, die slakken worden weer gegrepen door lijsters die weer de slakken uit hem huisjes slaan op de bestrating of een losse steen in het groen.

Op het gebied van planten is er vrij recent een mooi boek op de markt gekomen wat gaat over de stadsflora het boek heet de **Stadsflora van de lage landen van Ton Denters**.

Een aantal soorten gevonden in Peelo, Gewone Paardenbloem, Schijfkamille, Hertshoornweegbree, Peen, Kruipende Boterbloem, Hopklaver, Moeras rolklaver, Gewone Brunel, Vlasbekje, Schermhavikskruid, Bezemkruid, Moerasdroogbloem, Heermoes, Rode

Klaver, Robertskruid, Akkerdistel, Sint-Janskruid, Duizendblad, Keizerskaars, Wilde Marjolein, Pekbloem, vertakte Leeuwentand, Paarse Dovenetel, Kluwenhoornbloem, Ridderzuring, perzikkruid, Klein Kruiskruid, Rode Spurrie, Moeraskers, Basterdwederik, Liggend Vetmuur, Bleekgele Droogbloem, Canadese Fijnstraal, Grote Weegbree. Grassen, Straatgras, Glad vingergras, Stijf Straatliefdegras, Europese hanenpoot, Geelrode Naalbaar, Buntgras, Tengererus, Zomprus, Riet. Tuin planten die zich uitzaaien in de bestrating, Stijf IJzerhard, Mansbloed, Tuinwolfsmelk, Vlinderstruik. Helaas nog geen Muurleeuwenbek gezien maar wie weet komt hij snel.

Inmiddels zijn vele straten en goten weer schoon geborsteld en dus weinig planten te zien maar volgend jaar zullen er weer velen te zien zijn de soort zullen ook toenemen als de bestaring is los geweest voor de glasvezel kabel die ook door de hele wijk gelegd gaat worden in 2022 en 2023. We blijven het volgen.

5)Bestuurlijke zaken.

Aan de KNNV-ers,

Gaarne wil ik uw aandacht vragen voor de contributiebetaling over 2023.

De contributie voor een gewoon lid = € 30,-

De contributie voor een huisgenootlid = €12,-

Voor degenen die hebben gekozen voor automatische incasso: uw contributie wordt binnenkort afgeschreven.

Voor de overige leden geldt:

Gaarne het verschuldigde bedrag overmaken aan KNNV-afdeling Assen rekeningnummer

NL21INGB0001021731

Gewoon lid: € 30,-

Gewoon lid + huisgenootlid: € 42,-

Met vriendelijke groet,

Ellen Kerkhof

Penningmeester en ledenadministrateur KNNV-Assen penningmeester@assen.knnv.nl

Om de bestuursleden wat zichtbaarder en herkenbaarder te maken, gaan we van hen een foto in de nieuwsbrief plaatsen, zodat iedereen voortaan weet "wie is wie". **Ellen Kerkhof** reageerde als eerste en tot nu toe enige op de oproep, dus krijgt zij een extra grote foto!

6) Het interview:

Deze keer: Frank Huisman interviewt Ton van de Vis.

Het is niet zo gek dat Ton met de natuur te maken kreeg, hij is namelijk geboren in een zomerhuisje in een bos op de Veluwe en daar ook opgegroeid. Maar pas op zijn 16e werd die belangstelling serieus toen hij zijn eerste fotocamera kocht voor 16 gulden. Hiermee legde hij vooral graag bloemen vast. Ton fietst graag. Tijdens zijn fietsvakanties op Mallorca kreeg hij een toenemende belangstelling voor orchideeën. Dat resulteerde in 2007 in een lidmaatschap van de Werkgroep Orchideeën (WEO) van de KNNV. Sinds die tijd reist Ton elk voorjaar af naar Zuid-Europa om te fietsen en orchideeën te bewonderen en te fotograferen. Dit fotograferen doet hij inmiddels ook graag met de macrolens. Hij legt zo de kleinste flora en fauna vast. In 2012 moest hij de pedalen echter even stil houden nadat een ongelukkige val hem een gebroken rug opleverde. Daar is hij gelukkig grotendeels van hersteld.

In 2015 werd Ton lid van de Nieuwsbriefredactie als “vakantiehulp” voor Heleen Medema. Zij werd in 2020 afgelost door Theo de Grijs (geen lid, zijn vrouw Joke wel (IVN))

Ton wil de lezers van deze Nieuwsbrief tot slot nog graag wat meegeven:

“Als je goed kijkt, wordt alles mooier. Als je actief bent, geniet je meer”.

Personalia:

Geboren:	1948
Getogen:	Op de Veluwe
Woonplaats:	Assen (sinds 1990)
Opleidingen:	MULO-B, HTS (metaal & materiaalkunde)
Beroep:	Gepensioneerd. Van 1976 tot 2009 arbeidsdeskundige bij de Gemeenschappelijke Medische dienst (GMD).
Specialisatie:	Adviseur voorzieningen.
Lidmaatschap:	Eerst ook IVN, later KNNV
Activiteit:	(mede)redacteur van deze nieuwsbrief sinds 2015, lid werkgroep natuurfotografie sinds 2014.

Oproep:

Ton stopt deze maand met zijn inzet voor de Nieuwsbriefredactie. Ton is op de IVN ledenvergadering van 8 november bedankt door de voorzitter met een bosje

bloemen en een waardebon. Door het afscheid van Ton staat Theo de Grijs er momenteel alleen voor. Het IVN-KNNV zoekt daarom met spoed mensen die handig zijn met een computer en het leuk vinden om samen met Theo foto's en ingezonden artikelen tot één mooi geheel te smeden. Theo en Ton wisselden elkaar maandelijks af, wat dus betekent dat je verantwoordelijk wordt voor één Nieuwsbrief per twee maanden. Voel je hier wel iets voor of heb je hierover vragen, stuur dan een mail naar:

nieuwsbriefivn-knnv@ivnassen.nl

Einde Nieuwsbrief

KNNV afd. Assen

Secretaris Henk Blouw

secre_assen@assen.knnv.nl

IVN Assen

Herman Spoelstra

secretaris@ivnassen.nl

Kopij voor de volgende Nieuwsbrief vóór 22 januari sturen aan: nieuwsbriefivn-knnv@ivnassen.nl

(let op: gewijzigd adres!)

De redactie,

Ton van de Vis en Theo de Grijs

Zwammen van Texel, Martin Morsman